

SUDBINA

Pod pojmom sudbina ljudi obično podrazumijevaju predodređeni slijed događaja izvan ljudske kontrole. Tipična reakcija na vjerovanje u sudbinu je rezignacija – ako ne možemo promijeniti svoju sudbinu, zašto bismo uopšte to pokušavali? Šta god se dešava, dešava se, i mi ne možemo uticati na to. Ovo se još naziva fatalizam.

U nekim religijama kao što je islam, fatalizam je glavna odrednica. Islam zahtijeva potpunu potčinjenost suverenitetu Alaha. Sličnu situaciju nalazimo i u hinduizmu, i taj fatalistički pogled je u stvari ono što održava sistem kasti u Indiji. Ovaj koncept takođe je bio prisutan u grčkoj mitologiji.

Mnogi poznati pjesnici i pisci utkali su ideju sudbine u svoja djela. Ta misao je veoma jaka i među običnim narodom, kako neobrazovanima tako i obrazovanima. Neobrazovane osobe jednostavno će se pozvati na svoju „vjeru“ u sudbinu, dok će obrazovani radije citirati neki poznati „autoritet“ kako bi „dokazali“ postojanje sudbine („Pa i Njegoš je vjerovao u sudbinu!“).

Sudbina i Biblija

Nasuprot konceptu sudbine, Biblija uči da je čovjek stvoren sa sposobnošću donošenja moralnih odluka i da je *odgovoran* za te izbore. Tako na primjer, pad čovjeka koji se opisuje u Prvoj knjizi Mojsijevoj nije bio nikakav predodređen događaj u kojem su Adam i Eva bili bespomoćne žrtve Boga koji upravlja svojim marionetama. Naprotiv, Adam i njegova žena su imali moć da izaberu poslušnost (koju prati blagoslov) ili neposlušnost (iz koje proističe prokletstvo). Oni su znali kakav će biti ishod njihove odluke, i smatrali su se odgovornim (vidi Postanje 3. glava).

Ova tema o odgovornosti čovjeka nastavlja se kroz cijelo Sveto Pismo. „Ko sije bezakonje žnjeće nevolju“. (Priče 22:8)

Često kad Biblija govori o sudbini, to je vezano za krajnji ishod koji su ljudi navukli na sebe: „Mnogi žive kao neprijatelji krsta Hristova. Njihova sudbina (svršetak) je uništenje.“ (Filibljanima 3:18-19)¹ „Ako ko učini preljubu sa ženom, nedostaje mu rasuđivanje (bezuman je); i ko tako čini uništava sebe.“ (Priče 6:32)

Otkrivenje govori o izvršnom sudu nad ljudima koji su odbili Božju ponudu spasenja: „...I sud primiše po djelima svojim.“ (Otkrivenje 20:13) „Jer ćeš se svojim riječima opravdati, i svojim riječima osuditi“, rekao je Isus (Matej 12:37).

Mi grijeshimo zato što to biramo. Ne možemo kriviti „sudbinu“, predodređenje ili Boga. Jakov 1:13-15: „Nijedan kad se kuša da ne govori: Bog me kuša; jer se Bog ne može zlom iskušati, i On ne kuša nikoga; nego svakog kuša njegova slast, koja ga vuče i mami. Tada zatrudnjevši slast rađa grijeh; a grijeh učinjen rađa smrt.“

Zanimljivo je da su mnogi ljudi koji izabiraju grijeh ogorčeni negativnim posledicama svog grijeha. „Ludost čovječija razara njegov život, a srce se njegovo gnjevi na Gospoda.“ (Priče 19:3) Dakle, čovjek svojim nerazumnim odlukama rasturi svoj život (a često i živote drugih osoba s kojima je u kontaktu), i onda nastoji da okrivi Boga ili „sudbinu“. Na taj način,

¹ Vidi takođe Psalam 49!

umjesto da se pokaje on istrajava u svojoj gluposti.

Tako ćemo nerijetko čuti „opravdanja“ za sopstveno nevjerstvo tipa „Jednostavno nemam taj osjećaj u sebi, ja sam za nešto drugo.“ Ali Biblija uči da mi izabiramo da imamo vjeru. Sveto Pismo poziva na to: „...I ne budi nevjeran nego vjeran.“ (Jovan 20:27; vidi takođe Djela 16:31 i 19:4; Rimljanima 10:17)

Sudbina i Božji suverenitet

Na ovom mjestu postoji opasnost da dobijemo pogrešnu ideju da smo mi suvereni gospodari svoje sudbine. Samo Bog je suveren. Njegova suverena kontrola naziva se „proviđenje“. On je izabrao da nam dâ slobodnu volju, i On je stvorio moralni univerzum u kojem je zakon od uzroka do posledice realnost. Stoga nema slučajnosti u univerzumu.

Svemudri i svemoćni Bog mora imati red i plan, tako da ne iznenađuje što Biblija govori o božanskom planu. Tako Božje proviđenje djeluje u cilju uspostavljanja Božjeg prvobitnog plana za tvorevinu.

U knjizi proroka Isaije 48:3 Bog kaže: „Što je prije bivalo, kazivah unaprijed odavno, i što iz mojih usta izade i objavih, učinih brzo i zbi se.“ Besciljno je boriti se protiv Božjeg plana: „Nema mudrosti ni razuma ni savjeta nasuprot Bogu.“ (Priče 21:30) Stoga Vavilonska kula nikad nije dovršena (Postanje 11:1-9), zato su Danilovi klevetnici bili bačeni lavovima (Danilo 6:24), zato je Jona završio u utrobi ribe (Jona 1:17), i zato ja upadam u nevolju kad griješim.

Čak i ono što obično zovemo „slučaj“ ili „sudbina“ je pod Božjom kontrolom. „Kocka se baca u krilo, ali je od Gospoda sve što izlazi.“ (Priče 16:33) Drugim riječima, Bog ne pristupa upravljanju svemirom i svijetom skrštenih ruku.

Sve što se događa u svijetu ostvaruje se prema Božjoj namjeri. Zlo postoji, ali nije mu dopušteno da kvari Božje proviđenje. Bog koristi čak i grešne ljude za svoje namjere. „Srce je carevo u ruci Gospodu kao potoci vodeni; kuda god hoće, savija ga.“ (Priče 21:1). Bog je djelovao u srcima Egipćana (Izlazak 12:36) i cara Artakserksa (Jezdra 7:27). Čak i kad su čovječje namjere sasvim zle, Bog može sprovesti svoju volju, kao što je to bilo u slučaju onih koji su razapeli Isusa (Djela 2:23; 4:27, 28).

Božji plan uključuje nagradu za one koji Mu vjeruju, i On obećava da će proslaviti svoju djecu. „Nego govorimo premudrost Božiju u tajnosti sakrivenu, koju odredi² Bog prije svijeta za slavu našu; koje nijedan od knezova vijeka ovog ne pozna; jer da su je poznali, ne bi Gospoda slave razapeli. Nego kao što je pisano: Šta oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovjeku ne dođe, ono pripremi Bog onima koji Ga ljube.“ (1. Korinćanima 2:7-9)

Sudbina i Sotonin suverenitet

Prihvatanjem koncepta „dobra i zla“ koji je Lucifer (odnosno Sotona) ponudio čovjeku, Zemlja je promijenila svog upravitelja. „...Sav svijet leži pod Zlim.“ (1. Jovanova 5:19) „...Jer ide knez ovoga svijeta, i u meni nema ništa.“ (Jovan 14:30)

Sotona polaže pravo na ovu planetu i ne bira sredstva da ostvari svoje ciljeve. Zajedno sa ostalim palim anđelima (demonima), on nastoji da ljude navede na pogrešne zamisli i odluke kojima će podržati njegov koncept, uvaliti se u prljavštinu zla i grijeha, osramotiti i uvrijediti Boga i diskvalifikovati sebe za vječni život koji Bog nudi. „Slušajući lažne duhove i

² Bog je ovo „odredio“ u sudbinskom smislu. Zapazite da se ta „sudbina“ zasniva na našoj ljubavi prema Gospodu, a ljubav je voljni čin!

nauke đavolske“ (1. Timotiju 4:1), ljudi se udaljavaju od ispravnog poimanja realnosti. Tako „sudbina“ postaje jedan od izgovora za pogrešno usmjerenje, intelektualnu i duhovnu lijenost i druge nedostatke koji se gomilaju srazmjerno našoj nespremnosti da se suočimo sa Božjim Zakonom i moralnom odgovornošću za svoje postupke.

Shodno svojim zlim planovima i procjenama šta može da nanese više štete čovjeku i Bogu, demoni često usmjeravaju živote ljudi i događaje kako bi ih naveli da se učvrste u vjeri u pogrešne koncepte. Tako je moguće da nekom seljaku udari grom u ljetinu ukoliko se drznuo da radi na „svečani dan“ (koja praksa ga je u stvari i dovela do toga da mu se demoni mogu neposrednije miješati u život), da vam astrolog u horoskopu pogodi sudbinu, da vračar ili medijum nekom otkrije sadašnje nerješive misterije (npr. gdje se nalazi nestala osoba) ili buduće događaje (npr. o smrti bližnjeg člana porodice, ženidbi, udaji, materijalnoj dobiti...) i slično. Naravno u svim ovim projekcijama isključene su ili zanemarene moralne konotacije. „Sudbina“ je bezlična i ne zahtijeva moralnu odgovornost. Demoni se čak služe i mentalnim asocijacijama i ubacivanjem raznih slika u snu koje kasnije navedu čovjeka na „neizbježni“ grijeh ili ga odvedu u smrt.

Demonski fatalizam može se uočiti u slučaju izraelskog cara Saula kada je zatražio usluge vračare u Endoru da mu otkrije neizvjesnu budućnost (vidi 1. Samuilova 28. glava). Zapazite da pored saopštavanja određenih nepobitnih činjenica, demon nije propustio da kaže Saulu da će poginuti i da će on i njegovi sinovi „sjutra biti sa njim“ (19-i redak), čime je samo pospješio pogrešno vjerovanje u zagrobni život i navodnu mogućnost komunikacije sa mrtvima.

Sudbina i individualni plan

Božji suverenitet seže čak i u plan za naše pojedinačne živote. Ovo je ilustrovano u Božjem pozivu proroku Jeremiji – prije nego je on bio čak i rođen. „I dođe mi riječ Gospodnja govoreći: Prije nego te sazdah u utrobi, znah te; i prije nego iziđe iz utrobe, posvetih te; za proroka narodima postavih te.“ (Jeremija 1:4, 5)

David je takođe prepoznao da Bog ima plan za njega. „Zametak moj vidješe oči tvoje, u knjizi je tvojoj sve to zapisano, i dani zabilježeni, kad ih još nije bilo nijednog.“ (Psalam 139:16) Zbog takve spoznaje, David je tražio Božje specifično vođstvo u mnogim situacijama kao na primjer u 1. Samuilovoj 23:9-12.

Sudbina i određenje – kako ih spojiti?

U Djelima 9. glava, Isus se pokazao Savlu iz Tarsa sa jednom zanimljivom konstatacijom: „Teško ti je protiv bodila praćati se“ (5-i redak). Isus je očigledno imao plan za Savla, a Savle ga je (bolno) odbijao. Upražnjavanje naše slobode protiv Božjeg plana može biti bolno.

Kasnije Isus kaže Savlu da će ga posjetiti čovjek po imenu Ananija – a zatim Isus govori Ananiji (11, 12)! Očito da je Isus imao pripremljen plan i za Ananiju. Sada, Ananija nije želio da posjeti Savla (13, 14). On je mogao da krene u drugom pravcu kao Jona. Da se to dogodilo, Bog bi imao pripremljenu „ribu“ da ga vrati natrag ili eventualno neku drugu osobu koja bi obavila isti zadatak. Srećom Ananija je poslušao (17-i redak). Upražnjavanje naše slobode u slijedenju Božjeg plana donosi blagoslov!

Dakle, Biblija uči da je Bog glavni. U isto vrijeme, On nam je dao slobodu da Ga slušamo ili ne slušamo, i da neke stvari On radi samo u odgovoru na naše traženje odnosno molitvu (Jakov 4:2).

Bog blagosilja poslušne, a strpljiv je prema neposlušnima, čak do te mjere da to može ličiti na popustljivost. On ima plan za naše živote, koji podrazumijeva našu sreću i Njegovu slavu kako na ovom svijetu tako i onom koji dolazi. Oni koji prihvate Hrista kao Spasitelja prihvatili su Božji plan (Jovan 14:6). Od tada nadalje, takav put je slijeđenje korak po korak onog najboljeg što Bog ima za nas, uz molitve za izvršenje Njegove volje (Matej 6:10), i sklanjanje od puteva grijeha i zla (Psalam 32:1-11; 119:59; Jevrejima 12:1, 2).

Žena koja je promijenila svoju sudbinu

Ruta je bila majka čovjeka po imenu Ovid (ili Obed), koji je bio Jesejev otac, a Jesej je bio otac cara Davida (Ruta 4:13-17). David je predak Isusa Hrista (Matej 1:16-18). Tako se Ruta takođe računa kao Isusov predak (Matej 1:5, 6).

Šta je neobično u cijeloj ovoj priči? Odgovor leži u činjenici da je Ruta bila Moavka. Rođenim kroz incest (Postanje 19:36, 37), Moavcima je bilo zabranjeno da ulaze u zajednicu izabranog Božjeg naroda, djece Izraelove (Ponovljeni zakon 23:3).

Zapazimo da Bog određuje kad se rađamo, u kojoj zemlji, i našu nacionalnost (Djela 17:26). Površno gledajući, može se činiti kao da je Ruta, rođena Moavka, bila predodređena da se isključi iz blagoslova koji pripada Božjem narodu.

Rutina svekrva, Nojemina (ili Naomi), bila je Izraelka. Nojemina je neko vrijeme živjela u moavskoj zemlji, ali došlo je vrijeme da se vrati u Izrael. Ali nije trebalo da se vrati sama. Rutino srce prema Bogu otkriva se u njenim riječima Nojemini. „Ali Ruta reče: Nemoj me nagovarati da te ostavim i od tebe otidem; jer kuda god ti ideš, idem i ja; i gdje god ti nastaniš, nastaniću se i ja; tvoj je narod moj narod, i tvoj je Bog moj Bog.” (Ruta 1:16) Ovdje vidimo živi primjer usvajanja jedne duše u duhovni Izrael.

Kao rođenoj Moavki, Rutina sudbina je bila da ostane izvan Gospodnjeg zavjeta. Ipak ona je postala dio Izraela, ušla u savez sa Gospodom, i čak u zajednicu Njegovog naroda. Ona je voljno okrenula leđa moavskim idolima i izabrala službu Bogu Izraelovom. Duhovno, ona je postala Izraelka i ubrojila se među pretke Gospoda Isusa!

Autor: Pavle Simović, jun 2009.
